

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **K. M.**

oskarżonego z art. 197 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 19 czerwca 2023 r.

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 26 października 2022 r., sygn. akt V Ka 1598/22,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Malborku

z dnia 18 marca 2022 r., sygn. akt II K 580/19,

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

oddalić skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Malborku wyrokiem z dnia 18 marca 2022 r., sygn. akt II K 580/19, uniewinnił oskarżonego K. M. od popełnienia zarzucanego mu w akcie oskarżenia czynu, mającego polegać na tym, że:

„w dniu 27 lipca 2017 roku w D. przemocą polegającą na przytrzymaniu rąk doprowadził M. M. do obcowania płciowego,

tj. przestępstwa z art. 197 § 1 k.k.”

Od powyższego wyroku apelacje wnieśli: prokurator, pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej i oskarżycielka posiłkowa.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego, zarzucając obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez oparcie ustaleń jedynie na części materiału dowodowego, a także niezgodną ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, wybiórczą i dowolną ocenę spójnych i jednoznacznych zeznań pokrzywdzonej M. M., ich jednostronną ocenę bez uwzględnienia całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania w tym niedostateczne uwzględnienie okoliczności korzystnych dla pokrzywdzonej, między innymi opinii biegłej psycholog, wydanej po przesłuchaniu pokrzywdzonej przez Sąd, zeznań świadka K. M., okoliczności ujawnienia zdarzenia u kuratora, nie uwzględnienie stanu psychicznego pokrzywdzonej po powrocie do kraju w świetle zaświadczenia lekarskiego o stanach lękowo-depresyjnych pokrzywdzonej, co spowodowało błędne ustalenie przez Sąd, że oskarżony nie doprowadził M. M. do obcowania płciowego stosując przemoc poprzez przytrzymywanie rąk pokrzywdzonej, a w konsekwencji do uniewinnienia zarzucanego mu aktem oskarżenia przestępstwa.

W konkluzji prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji celem ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej zaskarżyła wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego K. M. Zarzuciła ona naruszenie art. 7 k.p.k., a nadto art. 410 k.p.k. co miało bezpośredni wpływ na treść orzeczenia poprzez przyjęcie tylko części zeznań świadków i bezpodstawne pominięcie pozostałej części oraz błędy w ustaleniach faktycznych.

Sformułowała też zarzuty naruszenia art. 193 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie wniosku pokrzywdzonej i niedopuszczenie opinii biegłego sądowego psychologa - kobiety celem ustalenia czy pokrzywdzona prezentuje zespół cech osoby skrzywdzonej przemocą seksualną oraz art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. art. 619 § 1 k.p.k. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Końcowo autorka tej apelacji wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie oskarżonego winnym zarzucanego mu czynu i wymierzenie bezwzględnej kary pozbawienia wolności

ewentualnie

o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Malborku.

Oskarżycielka posiłkowa zaskarżyła wyrok w całości, formułując 12 zarzutów naruszenia prawa procesowego, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie oskarżonego za winnego zarzucanego mu czynu.

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 26 października 2022 r., sygn. akt V Ka 1598/22, uchylił zaskarżony wyrok, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Malborku.

Skargę na powyższy wyrok złożył obrońca K. M., zarzucając naruszenie przepisów postępowania karnego, tj. art. 437 § 2 k.p.k. polegające na uchyleniu wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w oparciu o art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uznanie, że podniesione zarzuty apelacyjne wskazały na takie naruszenie przepisów postępowania przez Sąd Rejonowy, które mogły mieć wpływ na treść wyroku, co skutkowało koniecznością przeprowadzenia na nowo całości przewodu sądowego, podczas gdy materiał dowodowy w sprawie został zebrany prawidłowo i dał podstawy do merytorycznego rozstrzygnięcia.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej z urzędu w odpowiedzi na skargę wniosła o nieuwzględnienie skargi i utrzymanie w mocy wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku V Ka 1598/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art.

437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. W powołanej regulacji art. 539a § 3 k.p.k. niewątpliwie mowa zatem o art. 437 § 2 k.p.k., który obecnie stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

W rozpoznawanej sprawie powodem orzeczenia Sądu *ad quem* o charakterze kasatoryjnym była konieczność przeprowadzenia kompleksowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Jak bowiem wywiódł, Sąd pierwszej instancji z obrazą art. 7 k.p.k. uchybił podstawowym zasadom procesu. Skutkiem tej konstatacji było uznanie decyzji o uniewinnieniu za przedwczesną. W związku z tym Sąd odwoławczy, powołując się na zakaz z art. 454 § 1 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Zaznaczył przy tym, że „konieczne jest przeprowadzenie przewodu w całości”. Stanowiska tego jednak nie uzasadnił. Niewątpliwie zalecił jednak przeprowadzenie oceny dowodów w odniesieniu do zarzucanego K. M. występkę, unikając tych uchybień jakie stały się udziałem Sądu pierwotnie wyrokującego w sprawie, w szczególności respektując fundamentalne zasady procesu wynikające z art. 5 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k.

Podstawą zaś takich zaleceń była krytyczna ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd pierwszej instancji. Wykazane w tej mierze uchybienia – wbrew twierdzeniom autora skargi - doprowadziły do przedwczesnego uniewinnienia K. M. od czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia. Analiza argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku uchylającego jednoznacznie zatem wskazuje na brak naruszenia przepisu art. 437 § 2 k.p.k. w odniesieniu w szczególności do reguły *ne peius* oraz zakresu postępowania ponownego.

Podsumowując, należy uznać, że treść zaskarżonego orzeczenia wynikała z konieczności przeprowadzenia oceny istotnych dowodów, stanowiących główny filar postępowania prowadzonego przeciwko K. M. Charakter uchybień Sądu pierwszej instancji wskazywał, iż nie jest wykluczona konieczność ponownego przesłuchania wszystkich świadków w sugerowanym kierunku, a to może skutkować potrzebą przeprowadzenia kolejnych czynności dowodowych, co

dostrzegł Sąd odwoławczy (mimo że tego wprost nie wyartykułował) a zignorował skarżący.

Wszak jego wywodów stwierdzających, że Sąd Okręgowy w Gdańsku „w żadnej mierze nie przesądził o sprawstwie i winie K. M. w zakresie zarzucanych mu czynów”, co jest niewystarczające do uchylenia wyroku, nie można uznać za słuszne. Postępując w sposób sugerowany przez autora skargi, Sąd odwoławczy złamałby zakaz wynikający z art. 454 § 1 k.p.k. Przesądzając o sprawstwie i winie, pozostawiłby sądowi ponownie rozpoznającemu sprawę wydanie wyroku skazującego bez prowadzenia jakiegokolwiek postępowania. Natomiast w rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy w Gdańsku – jak już zaznaczono – dokonał analizy materiału dowodowego przez pryzmat zarzutów apelacji i uznał te zarzuty za przekonujące w zakresie oceny dowodów dokonanych przez Sąd pierwszej instancji oraz całokształtu przeprowadzonego postępowania. W wyniku tych ocen uznał, że uniewinnienie oskarżonego było przedwczesne, co nie oznacza, iż zupełnie bezzasadne. Tym samym nie ograniczył swobody Sądu ponownie rozpoznającego sprawę w zakresie wyniku procesu. Takie postąpienie pozostaje w zgodzie z obowiązującymi przepisami, jak i ich wykładnią dokonaną w przywoływanej w skardze uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego.

Z uwagi na to, że postępowanie skargowe jest postępowaniem wpadkowym i nie kończy postępowania głównego, Sąd Najwyższy nie rozstrzygał w przedmiocie wniosku pełnomocniczki oskarżycielki posiłkowej dotyczącego wynagrodzenia, pozostawiając tę kwestię do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym postępowanie karne.